

demandant una merced. Me convindria tenir aquí alguns 2
exemplars de "Larin" i de "Catalunya Pintoresca" (que es aquell
llibre en que en Bastians ha condensat alguns treballs meus).
El títol sencer es: Catalunya Pintoresca - Excursion a través del Principat
passejada de un bonic històric del migim per instrucció de les ments
de les escoles primàries - per D. José M. Tula y Jones" (Els quin títol?)
No se quan me fan pagar però crech que es baratet, jaig forma
un volum per estil de la Larin. Si demanés així a morte per
si honorament ho pot fer puig d'ús enveria ja vengia de manera a
casa un cursio semblant y m'el verem fer però eram solament puch
exemplars per lo que m'convé, y m'el demanem a casa sacrificis
que jo sé que no poden fer. Si morte te manera de logar que entre
nos y altres se pugui fer aquest cursio, podria fer que a casa
creguessin que m'ho enviaven vostres per propia iniciativa y
a p'la que ho lo pugui dedicar a les meves condeicions del
Perpinyà, i així ells estarien tranquils.

Aquestes dedicatòries de llibres meus m'ho han aconsallat en
Delmont y en Payret mentres estaven ab en Pere Antoni al
auden. Ademics li prego que digni al' Ignasi que m'enviï
tots aquells perisodics ab articles meus que jo tinc a l'Uria
dins del diari de Secretaria f'icats en un capet que forma
un gros volum. Allí podrian enviar-los en ocaio de
que pugés algi. Per

Per lo que li dich y per lo que en Pere Antoni havia pogut obser-
var, se podria voste per carrech de que no son per devers alguns
optimismes. Me cal, empi, habituar-me al idioma. Lo deves seria
ja salvat. Així es lo iunich que s'ha posat com a obstacle, puig si he el
parlar y entendre el francès es cosa de poch temps, l'escriure literari
ja es altra cosa. Aquí neura donchs com de tates maneres jo porto
la meua situació aquí es complexa o sia que vaig
plan. Veig que la meua situació aquí es complexa o sia que vaig
a dues finalitats: la 1^a es immediata, la altra de guanyar-me la vida
immediata començant a necessitat y sentit de guanyar-me la vida
relevant-los a vostres de sacrificis que jo estimo ab tot el cor y que no
oblidare en una vida. Aquesta l'heig de resoldre me de moment
y a gestionar dels perisodics catalans la retribució y comdubi-
tat y a gestionar dels meus treballs literaris. Voste sab que així
tot en publicar els meus treballs literaris, però per altra part jo veig ab goig que
tot just esta gestionant-los, però per altra part jo veig ab goig que
ab tres setmanes solament que fa que voste aquí tinc per de-
vant la perspectiva d'un proxim guany a la impremta (poch
pers guany a la p'la) y ademics l'encorrec de fer Cronicas al Poble
Català, articles literaris al mateix y ja decidida la publica-
ció de articles a la Ver y la Novela, tot retribuint. Es cert que
la novela me donara forsa segun puig me cal refeta, resten-
rarla y modificarla, puig per indicació del Prut de la Ver y
per motius que reconec, certes coses feririen els sentiments
de bona part dels lectors de la Ver. Ademics tinc la Comedia
y treballant molt, penso ferme d'altres si la primera te
arroginas del allargament poch pensar en allargant-los a
vostres com dich disminuint de moment els sacrificis
finalitat que heu anomenat del perverir, no se m'pre-
senta pas tan malament tanpoch però així com lo de
moment ho puch anar solucionant treballant molt
(fora que m'caldrà tressar), aquesta altra no es tan a la

disposició de la meua voluntat, puig es qüestió de temps, de
vivre ambient d'agris, de llegir molt, y fins crech de passar
any. Aquesta del perverir potser que sia devinguda me-
tant una continuació del present y m'hi trobi insensible-
ment, però de tates maneres caldrà salvar grans obstacles.
No m'passaria tanta ansia, si en el men cor als hi hagues un
aquell terrible que m'entusiasma y m'alapara. Es la Eugenia, aquella
potra heroica que encara m'agrada, que ella necessita tants consols com
jo mateix. La primera carta que li vaig escriure d'agris era la
sintesis d'aquest gran pesar de la meua anima. Plorant li vaig
escriure la meua situació; li vaig dir creuant que la meua
vida era soltada de tal manera que m'calia parlar sercament
y en consciencia. I afectant tant com ~~la~~ vaig poder de serentat,
li vaig escriure a la meua estimada, que era en llibertat de no
pernar mes en mi. Si m'hi havia pensat molt avans
el gel y dura com l'acer. Jo m'hi havia pensat molt avans
descriure y fins vaig pregar a Deu que m'illumines, y sen cap
m'hi vaig posar terra en el cor, opert el mes gran dolor que hi sentit
en una vida, la ferma convicció de que la meua consciencia no
me permetia seguir sacrificant a m'apellat que tan he sacrificat
per mi. Però jo sols rebia merces de Deu. Dins tremolant vaig
obrir la resposta, quan el men cor en suspensio se preparava
a soprir aquell retrach terrible, sols vaig trobar, per demore de
d'aquell angel paraules de mel y de consol, per demore de
tot aquesta frase genial que m'fa plorar cada cop que la retrech
del pens del men cor. Me deya "No t'apuris Joseph M. Tula y Jones
que tot així passara... I si no passa pensa que hi han tressos
que m'portan a Perpinyà". Com vaig reconitar! Bot un dia
que m'hi portan a Perpinyà. Bot un dia cregent prena-
vaig estar vivint grans esperanzas. Bot un dia cregent prena-
ment que Deu era ab mi. Però altre cop he reflexionat y l'ua-
teria agraument, el mateix gran amor que jo porto a m'aguent
angel de bondat, me esclaria el cor al pensar en que la p'la
infelina, en que calen anys per pagarli ab l'amor de tota
una vida de comunitat els grans pesars que ha suport per mi y
las grans probas que m'ha donadas d'ensí que Deu me
la m'fa conecner. Aquesta obligació, aquest gran deher que
me donara un pesar inexplicable que es superior a tota
els altres pesars. I Es que ceres consols capliant-li així a
voste? No amich Puigol, no es ceres perquè ho trobo expli-
cant-ho. Així jo no ho puch dir a casa, he m'cal dirho d'alt.
Ja ceres en la reflexio. Calma per el men expent, però no
la conseguire fins que Deu me posi en condicions de fer
a m'aguent proba estimada meua, la meua expon. Com
ho deitjo d'agris! Com la estimo des d'agris a la Eugenia!

Una altra qüestio m'ha requietat, no ho nego, y ja que voste y
l'Alfonsa m'hi surten francament a parlar, jo he haig de dir
lo que m'el y quelcom de lo que ha passat, encare que m'ria so-
los tenir de desolació debilitat d'un company meua y reprobar
la conducta dels meus mateixos protectors. Se a qui ho escrich
y ara m'garantisa que les meves afirmacions quedaran
en el si dels amichs com en mi mateix. No m'he parlat
may d'aquestes coses perquè he prom que s'heu parlat
que m'ha donat angina. Are esti tot solucionat
y millor que no m'hagues tingut de dir res. Els he f'icats
de tot un moten capital que si hi no justifica del tot a la

3 per compromís y poder per sentiment, pero aià's repe-
ti l'endemà parlat y llavors jo'm vaig alarmar encara més.
Entre tant, vareig rebre una carta del Sr. Martí en la que després
de ferme grans demostracions (que les crech ben sinceres) d'esti-
mació y després de dir-me que estava cert de que jo en la
juventut de les finances sabria salvar la meua dignitat y l'
meu bon nom, me invitava a n'en Blangort y a mi a que avans
de que un fiador pogués resultar enganyat que nos altres nos
fariem pendre o empresonar. Jo'm vaig sentir ofès d'aquesta
carta y sense mirar-mhi li vaig contestar. Precissament jo tenia
propositos fets respecte aquest assumpte y'm fou doloros, ofensiu
que m'els recordessin sobretot tractant-me de qüestions de dig-
nitat. Jo no sé si bliger una cosa ab l'altre, la cert es que
d'ensà d'ainà, s'oblige o's demana a n'en Sabatier y Capdevi-
la que fessin entrega de la subscripció al Brevet de la Unió,
puig en Sabatier es una Comissió que després de la Unió Reu-
ment y aquest es per lo tant responsable de la administració
de las quantitats. Després d'ainà van venir alguns cartes tirant
indirectes respecte en Blangort y plenas d'afecte per mi. Gotes
parlavan del ofici y de si tinguerim ofici etc. Finalment
vingué en Basté del qual n'esperavem fonsos, y nos trobarem
ab que solament me duns diners de casa. Li a casa haguéssim
sigut rics jo hauria estat tranquil puig ja vaig dir sempre
a n'en Blangort que lo meu era de tots dos, pero jo que si el
sacrifici que m'opon per casa l'emis d'una garantiment,
vareig espantar-me fins al punt de pensar en anar-me
a Tolosa o a Marsella a fer de reuter-plats, puig a Perpinyà
ja'm conecien massa. Devant mateix den Basté vaig dir
a n'en Blangort que lo meu era com si fos d'ell pero que
calia fer un pensament decisiu. En Blangort devant
den Basté va dir que si que calia ferlo y m'assegurar que
l'endemà s'aniria a cercar feyna de garçó d'hotel, men-
tres jo ja estava d'acort ab en Paquet pera baixar a la Puympey-
tès l'endemà mati mateix. En Basté estí bastant entret d'a-
quest assumpte y ell li podria copiar altres detalls. L'en-
dè després nos varem llevar y fou gran la meua sorpresa
quan me troho que en Blangort no prenia cap disposició
per cercar feyna més que m'parlava de fer un passeig
o excursió. Jo'm vareig enfadar pero pero respecte a la bona
armonia y a la comoditat en aytals circumstancies, li vareig
recordar els seus proposits del dia avans. Va fer molt mala
cara, fins que vareig tenir-me d'imposar d'ibent-li que la seva
conduita donava lloch a que a Barcelona tinguerim raho
al imposarlo molt tranquil (per no dir la paraula grífica y
morescra) es faltat de... vivint regalat ab els diners dels
altres. Jo vaig fer un somriú ben seriós. Jo vaig parlar obertament
del ofici. Li vaig dir que ab lo que guanya un sabater a Perpi-
nyà, ben aviat podria fer pujar a la seva família y que
llavors podriem llogar un pis. Jo li prometia anar a viure
dispen a casa d'ell ahonant-li lo que jo gasta pera menjar
y que adreus estabuririam puig fet el dinar a casa s'estalvia,
y de passada m'oferia un millor puig podriem fer-ho a la
catalana y quedari resolt tot, puig estava segur de que

n' l' d^{re} Martí hagues vist que en Hlangot treballava, que te-
niam aquest plaer tan bo, no us hauria fet el que veu.
Va semblar que's convenia o mellor dit que's venia
va sortir a cercar feyna. Jo vareig bairnar a la impremta
i vareig explicar a n'en Payret lo mecebit. En Payret di-
gué que estessim tranquils donchs ell se comprometia
a donar feyna a casa a n'en Hlangot (feyna de sabater)
per tota la seva familia se farian per de prompte
dos parelles cada un y ademés, els seus amichs y relacio
també li encarregarian. Fet així a fora d'hora y de dias
treballant a ~~la~~ fora casa en menys de 15 dias quedava
resulta la seva situació y podia pujar sa familia.

Cap al vespre va venir en Hlangot qui havia trobat feyna
en un bon taller guiar ams es per sort barceloni. Donchs
en block de venir content va venir més trist y emmurriat
que may, tan que jo'm creya que no havia trobat feyna.
Per animarls li vareig dir lo den Payret y no ho vaig logar.
Jo ja havia endevinat feyn dias que en Hlangot tenia... al!
Així m'ho confirmà. Jo'm vareig disgustar molt però vaig
callar. Varem anar a sopar y no va menjar. Jo estava
requirit per ell y jo's sabia que from feyna tindr per mi.
M'indignava al considerar que ell que ab 15 dias podia
logar que sa familia vingries y podia prescindir ja
desde la 1ª summana de treball dels sacrificis de voste,
no ho feya, mentres jo treballant, tot no podia ni sols
prescindir de la vostra ajuda! Bimch de dir que vaig
donar la raho als que us deia van veure recursos, fins
apunt a n'així lo ~~de la~~ que la dona den Hlangot
gastava dels diners de la subscripció, compenche que a Bar-
celona fes un efecte deplorable, y com que jo havia
escrit demanant que donquessin diners a la dona
den Hlangot, y las cartes que enviava les firma-
vam ell y jo, era de suposar (sempre fins a cert punt) que
ens repassavam massa dels diners dels altres.

Prescindint de molts detalls, aquest son els fets en
general que voste jutjarà y ls trobarà en certa ma-
nera justificatius de l'actitut d'aquells temps.

Ara me atura cosa. Y així n' que'm va ofendre.

Jo al enterarme d'aquesta morda que n' havia pres
de no enviar nos diners, vareig suposar que ademés
de lo den Hlangot, obedia a que's creyan a Barcelona
que haviam gastat molt de pressa. Els diners que
ens varem emportar. D'així m' directa m' indirecte-
ment me'm feya mingra referencia, però jo malici-
ciant ho vaig preguntar a n'en Basté. Ell me
diga que no però finalment m' confessar que si, que
a la Unió semblava que haviam gastat molt.
Aquella nit m'atena a la 3 matindrada o sin en
trobant d'acompanyar a n'en Basté a la
estació, vareig fer la nota dels gastos. Afortunada-

ment tenia apuntat desde la sortida, tot el gasto que haviam fet y vareig, sense la nota detallada que vaig remetre al Dr. Martí tot demanant-li perdon per la desconsideració ab que li havia escrit.

En aquella nota se veu si en Falck sab administrar els diners dels altres. Li algúem cap vam anar al Café va ser mentres jo tenia 6 francs que me haviam robat de la primera estada a Perpinyà. Un cop acabats no varem ^{anar} ja mes a cap Café.

Donant a la giestia Flangort, va comensar a enso-
pirse pensant ab l'hora que hauria de llevarse (~~se~~ ^{se} ~~2~~ ² ~~h~~ ^h ~~de~~ ^{de} ~~la~~ ^{la} ~~sortida~~ ^{sortida})
y si les mans se li enduriríam, (sembla mentida!) fins que vejentme a mi disposat a no consentir més passivitat me va demostrar desitj de tornar a Barcelona. Puigol, aixís que li diré crech que no's pot dir, però jo ho vaig sentir aixís. La decisió del Flangort me causava gran pena. Aixís, tot li vareig per reflexions de si t. agos-
sissim etc. Va dir que no hi havia por, que no haviam espantat massa etc. etc. Li vareig per observar que si ell veia aixís ja havia expusat massa a anar en perill era en va. Jo li vaig donar diners pera marxar y'm va deixar. I Sab perquè vareig estar content de que se'n anés? Perquè preferim l'angorament y la solitud a la continuïtat angustia de tenir al meu costat a un home que treballa en necessitat de avernis al treball, a un home que essent pobre es ple de necessitats de rich. Angorava l' Café, els buros, fumava sense estalviar mentres jo que roch qui reho i taback, puig i casa me'l varen curar, presenciar no primer massa. Mentres jo que a Barcelona anava dir per altre a cal barber, aquí hi anava 2 cops a la setmana encara perquè havia de veure gent de representació y en calia presentar-los hi, ell que deu barba se la feya arreglar a cada punt gastant dos rats cada cop. Ade-
mes, no se que ho fi, aquí no's captava cap simpatia y me'm feya perdre. Al menjar era exigent, feya en-
tornar plats y no era amable ab ningú, en fi, aixís no feya per mi jo'n sofria molt, si hi may m'hi vareig dir res, perquè també fora inútil. En canvi ell no te res que dir de mi puig jo'm sacrificava tolerant-los, y fins suportant-los y encara dissimulava so tan-
tenia a Barcelona. A l'Urús l'conecien y sabien que es prou descansat pera fer vida de rentista pa-
gant els altres. Jo'm vareig pagar las culpas pero no'm sab greu. Admes no es pas cert del tot que deguerim 10 francs com s'ha suposat per aquí.
En reunint-los un pago que haviam de fer a la dona que nos cuida la cambra per cosas que ha-
via comprat y que saldem a fi de mes. All

forais concepte de tot això i serveixi a l'Olivia
de resposta. Ho que si demans que no se sapiga lo que
dich, ni en flangint tampoch. I a' den li demans
que no me l'fassi tornar. Ell seria un obstacle
als meus plans, puig me lligava d'anar a molts
llocs i de fer moltes coneixences, ademés de
lo que m'heja sofir. (i per d'aquest color)

Caldria que experi el dimenge a llogis aquesta
carta puig sino perdria tot el dia. Ha he feta catana i
detallada puig veig que no li vuy amagar res i sapiga
amich Puig que a voste es el l'interch que he parlat
aixis. Els altres mellores que veguin que en flangint he
tornat per respondre de la piansa, per més que regons
me digué mon germà, no s'ho creu ningú.

Ara rellegint sa carta veig que les disculpas que
voste dona referents a la tornada den flangint no les
podria pas fer ara, puig si he sofert sa familia es ben
segur que ningú sino ells me tenen la culpa. Al llem
lo que es del Cesser...

Les estimo de debis l'interes per la meua Comedia.
En plenis ja la té. Is avuy encare no hi vist El Poble Català
i veig per lo que V. me diu que ja ve la Comia meua.

Respecte la Comprension protesto de les sevas excusas.
Li els d'agui apredreguessin la seua bona voluntat
(per no ofendre al Elogis que mereix i molt) caldria
que haguessin perdut tot lo que tenen de català i so-
tament no es pas aixis. També' eram del puer
de celebrada per alla darrer de Febrer: Queda contractat.

Estich content de las noves que m'ha dona de la 2^a nos-
tra. Quan un home no pot respondre categorica-
ment a aquelles preguntas que li faga en un
darrera, es ben segur que ja's pot alaremar. Is
no estich content i a ben segur que sense equivocarme
podria cambiar alguna de les respostes que fa
a les preguntas que V. ha plantejat.

Es molt d'encantat allò de "no se com vor-
timmera per que jo quedi bé i ella ^{no mehi} principalment."

Es molt tart i ja no seré a temps al conveni,
de manera que rebri ab retas aquesta immensa lletra.

Grans agraïments dels regells que m'envia. Es un
obsequi dels més útils, puig es un gest que cotua.
Perots a tot hom i voste compte ab l'etern
reconeixement de son amich que l'abassa

L'Olivia que m'perdoni si no li he contentat. *[Signature]*
Serveixi les manifestacions que puy referents
al assumpte, com explicació, resposta.